

**Наталля БАЛТРУШЭВІЧ,
прарэктар па выхаваўчай
і ідэалагічнай рабоце
Віцебскага дзяржаўнага
ордэна Дружбы
народаў медыцынскага
ўніверсітэта, кандыдат
гістарычных навук:**

— **Д**ля Беларусі і яе жыхароў рэспубліканскі рэферэндум — знакавая падзея. У 2021 годзе наша маладая незалежная дзяржава адзначыла сваё 30-годдзе. Задавалі студэнцтву пытанне: многа гэта ці мала? У маштабах сусветнай гісторыі, здавалася б, імгненне. Але яно феноменальна ёмістае і важнае па змесце, сканцэнтраванасці фактаў і праяўленняў. У прыватнасці, у нас сфарміравана даволі сур'ёзная прававая база, якая дазваляе сёння зрабіць новы важны крок. Ключавыя напрамкі далейшага руху грамадства вызначаюць самі беларусы. Мы бачым, наколькі апраўданым было кожнае з вынесеных на ранейшыя рэферэндумы пытанняў. Так, наш народ выказаўся за роўны статус беларускай і рускай моў, унясенне змяненняў у дзяржаўную сімволіку, пашырэнне інтэграцыі Беларусі і Расіі. У прававой гісторыі краіны назапашаны багаты вопыт, што дазваляе сказаць: дзяржава, грамадзяне, усе нашы сістэмы кіравання гатовы да пэўных пераўтварэнняў і неабходных змяненняў Асноўнага закона.

Ці гатовыя грамадства? Прыводзячы на працягу месяца дыялагавыя пляцоўкі ва ўніверсітэце з удзелам супрацоўнікаў, прафесарска-выкладчыцкага складу, студэнцтва, мы адназначна гаворым: так. Беларусы на працягу 30 гадоў не толькі адчуваюць статус дзяржаўнай незалежнасці, але і разумеюць адказнасць за прыняцце рашэнняў на любых узроўнях. Дыялагавыя пляцоўкі паказалі, наколькі неабыхавая для нас усіх будучыня краіны. Вельмі радуе, што моладзь актыўна ўключылася ў абмеркаванне, і тое, наколькі дасведчана нашы студэнты ўмеюць весці дыскусію, аперыраваць фактамі. Зразумела, пункты погляду розняцца. Таму прапанаваны фармат усенароднага абмеркавання практычна змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі апраўдаў сябе на ўсе 100 працэнтаў. Грамадскі дыялог, калі мы слухаем і чуюм адно аднаго, — гэта вельмі важна. Тут варта асобна адзначыць работу і зацікаўлены ўдзел кампетэнтных экспертаў,

вучоных, спецыялістаў. Напрыклад, у нас на дыялагавых пляцоўках прысутнічалі кіраўніцтва вобласці, прадстаўнікі ВДУ імя П.М.Машэрава і Віцебскага філіяла Міжнароднага ўніверсітэта “МИТСО”, Беларускага таварыства “Веды”. Нашы суразмоўнікі не хаваліся ад вострых і складаных пытанняў. Мы ўбачылі адкрытасць усіх вертыкалей улады, жаданне выслухаць кожную прапанову і знайсці рашэнне выказанай праблемы.

Для мяне як прарэктара па выхаваўчай і ідэалагічнай рабоце важныя перспектывы маладзёжнай палітыкі. Маладым людзям у Беларусі аказваецца пастаянная сістэмная падтрымка. Так, нашы студэнты ва ўніверсітэце набываюць не толькі якасную профільную адукацыю, але і мноства магчымасцей для асобнага росту, праяўлення талентаў, развіцця ў грамадскай, навукова-даследчай, праектнай, творчай і спартыўнай дзейнасці. Па ініцыятыве студэнцтва пры асабістым садзейнічанні рэктара Анатоля Шчаснага і матэрыяльнай падтрымцы ўстанова адукацыі ў нас актыўна развіваецца вялікі экскурсійны праект па знаёмстве са славытымі мясцінамі Беларусі. Акрамя таго, кіраўніцтва ўніверсітэта не шкадуе сродкаў на ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы. За апошнія 2 гады мы поўнасцю адрамантавалі дзве спартыўныя залы, ідзе рэканструкцыя стадыёна. На пастаяннай аснове студэнты могуць стажыравацца ў іншых універсітэтах краіны і за мяжой. Гэта асобныя канкрэтныя прыклады падтрымкі моладзі на дзяржаўным узроўні, бо мы з'яўляемся дзяржаўнай установай адукацыі. Той факт, што прапановы маладзёжных парламентарыяў у вынесены на абмеркаванне праект уключаны асобны артыкул 32/1, дзе зацверджаны захаванне і абарона сацыяльных гаран-

тый, — безумоўнае сведчанне ўвагі і клопату дзяржавы аб моладзі, разумення яе ролі ў грамадстве.

Для мяне як грамадзяніна і гісторыка па адукацыі вельмі важныя змяненні і дапаўненні, звязаныя з захаваннем гістарычнай памяці. На дыялагавых пляцоўках, дзе я прымала ўдзел, усе суразмоўнікі падкрэслівалі неабходнасць замацавання гэтага артыкула ў Асноўным законе. Часам толькі гучала пытанне: чаму такое значэнне надаецца менавіта Вялікай Айчыннай вайне? Чаму гаворка не аб усіх маштабных трагічных падзеях гісторыі нашай Беларусі? Ведаецца, у кожнага свая пазіцыя, і важна, што мы ведаем сваю гісторыю. Але сёння менавіта ў дачыненні да Вялікай Айчыннай вайны назіраюцца шматлікія спробы перапісвання і скажэння гістарычнай праўды. За мір і незалежнасць Радзімы аддадзены мільёны жыц-

**Грамадскі дыялог,
калі мы слухаем і
чуюм адно аднаго, —
гэта вельмі важна.**

цяў салдат і афіцэраў, партызан і падпольшчыкаў, мірных жыхароў. У час мінулай вайны ў Беларусі было знішчана 9200 беларускіх вёсак і сёлаў, з якіх 186 не адрадзілася. Не проста разбураны населеныя пункты — забіты, па-зверску закатаваны ні ў чым не вінаватыя жыхары, перасекліся жывыя генеалагічныя дрэвы. Мы любім падарожнічаць і ў паездках задаёмся пытаннем: а чаму ў родным горадзе захаваліся лічаныя гістарычныя вуліцы? Возьмем сталіцу Беларусі і родны Віцебск за зыходныя пункты. Абодва былі поўнасцю зруйнаваны падчас вайны, замежныя эксперты катэгорычна заяўлялі, што гарады немагчыма аднавіць, — аднак яны паўсталі з руін. Перажытую беларусамі нацыянальную трагедыю нельга забыць. Мы павінны зберагчы і перадаць нашчадкам памяць аб страшэнных страхах, якім падверглася наша Беларусь, аб масавым гераізме абаронцаў Айчыны, працоўным подзвігу людзей у пасляваенны час. Ад гэтага ў тым ліку залежаць суверэннасць і месца Беларусі ў сусветнай супольнасці.

У цэлым хачу сказаць, што рэдакцыя Асноўнага закона забяспечыць для беларусаў стабільнасць і паступальны рух наперад. Упэўнена, што апора на моладзь ва ўмовах дынамічнага развіцця грамадства дасць чаканы вынік.